

ORTA ÖĞRETİMDE DERS DIŞI EGZERSİZLERİN BAŞARIYA ULAŞMA DERECEŚİ

*R. Nazım SARAÇOĞLU

ÖZET

Bu çalışmada orta öğretimde yapılan ders dışı beden eğitimi ve spor egzeszilerinin başarıya ulaşma derecesi araştırılmıştır. Ayrıca bu derslerin amaca ulaşması için yerel spor dallarında Gençlik ve Spor İl müdürlüklerinden Antrenör temin etmenin gerekli olup-olmadığı araştırılmıştır.

GİRİŞ

Bugün sürekli değişikliklerin olduğu bir dünyada yaşamaktayız. Bu değişiklikler insan hayatını ve toplumu derinden etkilemekte ve kökten değiştirmektedir.

Bir ülkenin eğitim sistemi, o ülkenin idari yapısı doğrultusunda gelişme gösterir. Bunun yanı sıra fertleri fikri, zihni ve beden eğitimi yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek eğitimin temel ilkelerinden biridir. Bu nedenle, eğitimdeki amacın gerçekleş-mesi bireyin ve toplumun zihinsel eğitimin yanında fiziksel eğitimi de gerektirir. Aslında fiziksel eğitim yani Beden eğitimi genel eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Gençliğinde düzenli olarak spor yapan insanlar sağlıklı, uzun, zinde ve dinç yaşarlar. İnsanların çeşitli iç ve dış faktörlerin tesiriyle bir takım hareketleri, yani vücut çalışmalarını tabi olaylar karşısında zorunlu olarak yaptıkları bir gerçektir. Uzun süre amaçsız olarak yapılan bu hareketlerin sosyal ve kültürel gelişmeye paralel, zamanla belirli bir amaca uygun olarak kişilerin beden ve ruh yapılarına eğitici bir nitelik ve de-ğer kazındığı ortaya çıkmıştır. Nitelikli insan gücü yetiştirmede eğitimin değeri, özelli-le son çeyrek yüzyılda daha fazla anlaşılmış bulunmaktadır. Bilimsel çevrelerde oluşan görüş doğrultusunda, ekonomik büyümeyi, sosyal değişmeyi ve siyasal geliş-meyi kapsayan kalkınma süreci, davranış değişikliği, başka bir de-ğişle eğitim sorunu-dur.

Çağımızda eğitim, sosyal bir sistem olarak ele alınmakta ve bu sistemin üç temel öğesinin öğrenci, öğretmen ve eğitim programları olduğu belirtilmektedir. Bu üç öğe, eğitim sistemini yönlendiren, bilinçlendiren en önemli olgulardır.

Eğitimin etkili olabilmesi, her düzey ve alanda nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, bu öğeler arasındaki ilişkinin sağlıklı ve uyumlu olmasına bağlı görülmektedir. İyi öğrencilerin yetiştirilebilmesinin çağdaş anlamda hazırlanmış eğitim programlarına, çok ortamlı eğitim durumlarına ve nitelikli öğretmenlere bağlı olduğu bilinmektedir.

Bu öğeler arasında, öğretmenin, öğrenci ve eğitim programlarını etkileme gücü diğerlerine göre daha fazladır. Çünkü öğretmen öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, programı uygulanan, araç ve gereçleri kullanan, ölçme ve değerlendirmeyi yapan ve öğrenciyi yönlendiren kişidir. Bu nedenle eğitim hedefleri, eğitim programları, derslerin içeriği vb., nedenli iyi bir hazırlanırsa hazırlansın, bu programların uygulayıcısı olan öğretmenler iyi yetiştirilmezse, yapılan çalışmalar ve çabalar amacına ulaşmayacaktır.

Hızlı teknolojik gelişmeler, Beden eğitimi ve sporun insan yaşamındaki önemini giderek artırmaktadır. Bu nedenle eğitimin amaçlarını oluşturan hususların çoğunluğunun kazandırılabilceği tek disiplin durumundadır. Çünkü Beden eğitimi ve spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve

* Atatürk Üniversitesi, BESYO

toplumsal gelişimlerini sağlayan bir alandır. Beden eğitimi ve sporun bu işlevlerini yerine getirebilmesi için, nitelikli, araştırmacı ve üretken Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yetiştirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Bu da ancak çok iyi hazırlanmış ve insan gelişiminin bütün boyutlarını ele alan, çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek esneklik özelliklerine sahip eğitim programlarının, nitelikli beden eğitimi ve spor öğretmenlerince uygulanması ile gerçekleşir. Araştırmamızda; Türkiye'deki Orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve sporun

Araştırmanın Evreni, Örneklem Modeli ve Uygulanışı:

Araştırma evrenini, 1998-1999 öğretim yılında Ankara, İstanbul, Erzurum, Aydın, Manisa, Malatya, Antalya, Sinop, Trabzon ve illerinde rastgele seçilen orta öğretim okullarında görev yapan 592 öğretmene uygulanan anket oluşturmaktadır.

Sayıtlar:

- 1.Yönetici ve öğretmenler, hazırlanan anketi cevaplandırırken gerçek uygulamaları ve görüşleri yansıtmışlardır.
- 2.Hazırlanan anket formlarının kapsam geçerliliğinde başvuru uzmanların düşünceleri "yeterli"dir.

Tablo 1. Sizce ders dışı egzersizler için branş antrenörü gerekli mi?

		Sıklık (f)	Yüzde (%)
Seçenekler	00	8	1.4
	Evet	120	20.3
	Hayır	460	77.7
	İhtiyaca göre	4	7
	Toplam	592	100.0

1.soruda öğretmenlere resmi programlarda bulunan 6 saatlik ders dışı egzersizler için yörede öncelikli spor dallarının antrenörlerinden yararlanılması gerekip gerekmediği sorusuna %20.3 gibi bir oranın bunun gerekliliği yönünde görüş bildirdiği, buna rağmen, %77.7 gibi bir oranda da gerekli olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Yaptığımız X2 tekniği de gerekli olmadığı yönündeki görüş anlamlı bulunmuş ($X^2 = 935.6, p < 0.01$)'tur.

Tablo 2. Sizce ders dışı egzersizler amacına ulaşıyor mu?

		Sıklık (f)	Yüzde (%)
Seçenekler	Evet	364	61.48
	Hayır	97	16.38
	Kısmen	131	22.12
	Toplam	592	100.0

2.soruda öğretmenlere yürüttükleri beden eğitimi dersinin dışında haftada 6 saat süreyle yapılan ders dışı egzersizler başarıya ulaşıyor mu? Sorusuna 364 kişi (61.48) ders dışı egzersizin yararlı olduğu yönünde görüş bildirmiş, 97 kişi (16.38) yararsız olduğu yönünde görüş bildirmiş. 131 kişi (% 22.12)

ise; kısmen yararlı olduğunu bildirmişdir. Bu doğrultuda ders dışı egzersizlerin gerekli olduğu kanaati doğmuştur.

SONUÇ VE TARTIŞMA

- 1.Okullarda beden eğitimi ve sporun eğitimdeki yerinin belirlenmesi,
- 2.Reaksiyonun okul içi ve okul dışındaki yerinin saptanması,
- 3.Beden eğitimi ve sporun yapılacağı saha, araç ve gereçlerinin temini
- 4.Okul içi ve okul dışı beden eğitimi ve spor faaliyetlerini örgütleyebilecek merkezi bir koordinatörlük kurulması,
- Arastırma sonucu elde edilen bulgular doğrultusunda,
- 5.Okullararası sportif etkinliklerin sosyal etkinlikli ağırlığının göz ardı edilmemesi,
- 6.Beden eğitimi ve sporun okul içi, okul dışı yaygın ve örgün eğitim bütünlüğü içerisinde çağdaş algılanması ve uygulanır hale getirilmesi,

Yapılan çalışmada beden eğitimi öğretmenin imkan verildiği takdirde kendi kendine yettiği, ders dışı egzersizlerin yapıldığı zamanlarda, kültürel, sportif ve sosyal etkinliklerin yapıldığı, başarıya ulaştığı ve ayrıca öğrenci üzerinde de olumlu etki bıraktığı da tasbit edilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Akyüz, Y. Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 1993, 413 s.
2. Alpman, C. Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi, MEB Yayınları, İst, 1972, 253 s.
- 3.Arseven, A. Alan Arastırma Yöntemi, İstanbul, 1993, 1484 s.
- 4.Binbaşıoğlu, C. Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi, İst., 1995, 602 s.